

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG
LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA,
mint felülvizsgálati bíróság
Kfv. IV.37.058/2009/12. szám

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a Bán, S. Szabó & Partners Ügyvédi Iroda /ügyintéző: dr. Bán Chrysta ügyvéd/ által képviselt Siemens Aktiengesellschaft Österreich /Wien, Ausztria/ I. rendű, a Partos és Noblet Ügyvédi Iroda /ügyintéző: dr. Tóth Csaba ügyvéd/ által képviselt Alstom Holding S.A. /Franciaország/ II. rendű, és Sándor Szegedi Szent-Ivány & Komáromi ügyvédi Iroda /ügyintéző: dr. Sándor Tamás ügyvéd/ által képviselt Siemens AG /Németország/ III. rendű felpereseknek a dr. László Ildikó Katalin ügyvéd által képviselt Gazdasági Versenyhivatal /Budapest/ alperes ellen versenyügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében - amely perbe az alperes pernyertességének előmozdítása érdekében az Oppenheim Ügyvédi Iroda /1053 Budapest, Károlyi M. u. 12./, ügyintéző: dr. Fejes Gábor és dr. Marosi Zoltán ügyvéd/ által képviselt ABB Switzerland Ltd. /Svájc/ I. rendű, ABB Ma na gément Services Ltd. /Svájc/ II. rendű és ABB Mérnöki Kft. /Budapest/ III. rendű beavatkozók beavatkoztak - a Fővárosi Ítéltábla 2008. szeptember 10. napján kelt 2. Kf. 27.564/2007/18. számú jogerős ítélete ellen az alperes által 54. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem alapján az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

végzést :

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.564/2007/18. számú ítéletét - a Fővárosi Bíróság 7.K.31. 535/2006/46. számú ítéletének a felpereseket terhelő verseny-felügyeleti bírság mérséklésére vonatkozó rendelkezését helybenhagyó részében - hatályon kívül

helyezi, és a Fővárosi ítéletábrat e körben új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A Legfelsőbb Bíróság az I-III. rendű felperes és az alperes fel ül vizsgálati eljárásban felmerült költségét fej énként 100.000 /egyszázezer/ forintban állapítja meg.

E végzés ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

Az alperes az általa 2004. évi július 8. napján indított verseny-felügyeleti eljárást követően 2005. december 22. napján 102/2004. Vj. szám alatt határozatot hozott, melyben megállapította, hogy az abban felsorolt vállalkozások versenykorlátozómegállapodást kötöttek, melynek végrehajtása céljából összehangolták magatartásaikat a legalább 72 kV feszültségű gáz-szigetelésű elektromos kapcsoló berendezések (GIS), illetve a kapcsolódó alállomások piacán, mely magatartás alkalmas volt a piaci verseny korlátozására a magyarországi piacon:

a/ az ABB Power Technologies Management Ltd. és az ABB Switxterland Ltd. vonatkozásában 1991. január 1-től 2004. április 30-ig,

b/ az Alstom Holding S.A. vonatkozásában 1991. január 1-től 2004. január 9-ig,

c/ az Areva T&D Holding S.A. és az Areva T&D S.A. vonatkozásában 2004. január 9-től 2004. április 30-ig,

d/ a VA Tech T&D GmbH 1998. szeptember 20-tól 2004. április 30-ig,

e/ a Siemens AG 2001. július 1-től 2004. április 30-ig.

Az alperes versenytanácsa a fenti jogsértés miatt az érintetteket verseny-felügyeleti ' bírság megfizetésére kötelezte, az alábbiak szerint:

az Areva T&D Holding S.A-t és az Areva T&D S.A-t egyetemlegesen 23 millió Ft, a Siemens AG III. rendű felperest 80 millió Ft, a VA Tech T&D GmbH-t - mint az I. rendű felperes jogelődjét - 159 millió Ft, az Alstom Holding S.A. II. rendű felperest 440 millió Ft összeg tekintetében.

Az alperes a versenyjogi jogsértést az érintett árupiacra és az érintett földrajzi piacra (Magyarország) tekintettel az 1991. január 1. és 1996. december 31.- közötti időre a korábban hatályban volt 1990. évi LXXXVI. törvény /a továbbiakban: Vtv./, az ezt követő időszakra az 1996. évi

LVII. törvény /a továbbiakban: Tpv./ rendelkezései alapján állapította meg; így a Vtv. 14. § /!/ bekezdése, valamint a Tpv. 11. § /2/ bekezdés d/ és e/ pontja alkalmazásával mondta ki.

Az alperes szerint a rendelkezésére álló, a verseny-felügyeleti eljárás során beszerzett bizonyítékok kellő súllyal igazolták a versenyjogi jogsértést, a GIS kartell magyarországi hatását kétséget kizáróan igazoltnak találta. Az alperes rögzítette, hogy a magyarországi piacra gyakorolt potenciális hatás azon projektek esetében is megvalósult, amelyeknél a kartell-megállapodást követően végül nem volt ténylegesen kiírt beszerzési eljárás. A versenykorlátozásra való alkalmasságot a GIS megállapodásból, és a hozzá kapcsolódó egyeztetési mechanizmusból eredeztette az alperes.

Megállapítása szerint a kartell 1991. és 2004. között folyamatosan és változatlan célok (piacfelosztás, piaci részesedés megtartása) mellett működött, és ez időszak alatt 13 magyarországi projektet tárgyalt meg.

Az alperes a kartell tagjai elmarasztalásához nem tartotta szükségesnek a jogsértő magatartás hatásának bekövetkezését, a magatartásokat összefüggésében és összességében vizsgálta, a komplex jogsértést megállapíthatónak találta.

Az alperes szerint a megállapodás résztvevőinek együttes magatartását kellett értékelnie, és így a kartell fennállásának teljes időtartama alatt - egyetlen összefüggő jogsértésnek minősítette.

A kartell tagjai ugyanis annak keretében információt és magatartást egyeztettek, megegyeztek az általuk megtárgyalt projekt nyertesének személyében, illetve a nyertes ajánlati árban.

A bírság összegének megállapítása során az alperes arra törekedett, hogy annak összege tükrözze, hogy az adott vállalkozás milyen módon, mekkora mértékben vett részt a kartellban, milyen súlyú jogsértés történt, és a jogsértő vállalkozás milyen piaci helyzetben volt; ezzel összefüggésben értékelte magatartásuk felróhatóságát.

A bírság összegének megállapítása során az alperes a kartell által egy évben potenciálisan elért árbevétel figyelembevételével, a résztvevők körülményeihez képest kialakított pontrendszer segítségével végezte el a mérlegelést.

Az alperes határozata ellen a felperesek nyújtottak be keresetet, amelyben az alperesi határozat megváltoztatásán, illetve hatályon kívül helyezésén, valamint - jogsértés hiányában - a verseny-felügyeleti eljárás megszüntetésén kívül másodlagosan a kiszabott bírság összegének elengedését, vagy jelentős mérséklését kérték. Álláspontjuk szerint az alperes a tényállás-tisztázási és bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, így megalapozatlan és jogszabálysértő határozatot hozott.

A felperesek vitatták a kartell folyamatos fennállását és állították, hogy tanúsított magatartásuk a magyarországi versenyre nem volt korlátozó hatással.

A beszerzett bizonyítékokat nem tekintették hitelesnek, és ellentmondónak tartották; állították, hogy az előzetes álláspont ismertetését követően beszerzett bizonyíték nem volt felhasználható. A bírság megállapítását jogszabálysértőnek találták, mert - álláspontjuk szerint - a bírságalap feltételezéseken alapult, annak mértéke pedig nem alkalmazkodott a jogsértés súlyához.

A bizonyítékok elégtelen volta mellett keresetükben felvetették alapvető eljárási jogaik - így a tisztességes tárgyaláshoz, az iratokhoz való teljes hozzáférés iránti, illetve az ártatlanság vélelméhez való joguk - megsértését.

Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperes Vj-102/2004/174. számú határozatát részben megváltoztatta, és egyben jelentős mértékben csökkentette a kiszabott bírságokat, arra hivatkozással, hogy azok a projektek, ahol tényleges hatás nem volt megállapítható, nem képezhetik a bírságösszeg alapját.

Az I. rendű felperesre kiszabott bírság összegének 27.300.000 Ft-ra, a II. rendű felperesre kiszabott bírságösszeg 147.380.000 Ft-ra, a III. rendű felperesre kiszabott bírság összegének 29.250.000 Ft-ra való mérséklése mellett az elsőfokú bíróság egyebekben (így az eljárási jogsértések tekintetében is) a felperesek keresetét elutasította.

Az irányadó jogszabályi rendelkezéseket áttekintve, a bíróság leszögezte, hogy azokból egy kartell-megállapodásnak önmagában mind a Tpv. 11. §-ába, mind a Vtv. 14. §-ába ütközése következik, nem szükséges a konkrét versenykorlátozó hatás bizonyítása, elegendő - a bíróság álláspontja szerint - az erre való alkalmasság. A bíróság bizonyítottan látta az 1988. április 15-től létrejött GQ és E megállapodásban rögzített ár- és

piacfelosztó nemzetközi kartell-megállapodás részét, melyek célja a piac felosztása volt; ezért a jogsértést megállapíthatónak tartotta mindazon kartelltagokkal szemben, akik időközben nem léptek ki abból.

Erre tekintettel - a bíróság szerint - a jogsértés szempontjából nem volt annak jelentősége, hogy konkrét, vagy tervezett projektek kapcsán voltak-e tényleges egyeztetések, és azok vezettek-e eredményre; ezek a körülmények csak a bírságkiszabás szempontjából bírtak jelentőséggel.

A bíróság ugyanakkor a konkrét, azaz megvalósult projektek értékelhetőségét a jogsértés súlya, és a bírság mértékének meghatározása szempontjából vizsgálta meg, melynek során megállapította, hogy összesen 14 projektből mindössze két esetben került sor tényleges beszerzésre a kartell-megállapodás időtartama alatt. Ez volt a 14 év alatt a teljes, aktuális, illetve tényleges magyarországi GIS-piac. A potenciális piacra, a létező, de ki nem elégített vevői igényekre egy kartell-megállapodás hatása - a bíróság szerint - csak akkor volt megállapítható, ha egyértelműen kimutatható, hogy a potenciális igények megvalósulásának akadályát részben, vagy egészben a kartell-megállapodás következménye.

A bíróság szerint ez akkor mondható ki, ha a potenciális beszerzési igények ténylegesen léteztek, és ezen igények kielégítésének, azaz a projektek megvalósulásának elmaradásában a kialakult magas árszínvonal meghatározó tényezőnek bizonyult.

A fentiek alapján a bíróság - nem vitatva az alperes azon lehetőségét, hogy a kartell-megállapodásnak az árakon keresztül történő piacszűkítő hatását a potenciális piacra vetítve is értékelje - rögzítette, hogy ehhez az alperesnek igazolnia kell azt a tenderkiíróktól szerzett információk alapján, hogy a piac méretére is hatást gyakorolt a kartell, vagyis a konkrét tenderek törlésének egyik fontos tényezője volt a magas piaci árakból következett forráshiány.

A bíróság megállapította, hogy az alperes ezt nem tudta -sem határozatában, sem a bírósági tárgyaláson, vagy előkészítő iratában - igazolni, azaz nem tudta megmondani, hogy mi volt a tenderek törlésének oka.

A bíróság álláspontja szerint a Vtv. 16. § /2/ bekezdése alapján a felperesek helyesen hivatkoztak arra, hogy a potenciális projektek esetében a jogsértés nem volt megállapítható, és ezek értéke a bírságszámítás során sem volt értékelhető.

A meg nem valósult tenderekre vonatkozó egyeztetések kapcsán a bíróság rögzítette, hogy ezek - a felek szándékai szerint - célozhatták a verseny kizárását vagy korlátozását de mivel ilyen célzatú konkrét megállapodások létrejöttét nem lehetett megállapítani, ezért sem a célzat, és ezzel összefüggésben a potenciális hatás nem volt megállapítható.

A bíróság szerint a Tpv. 11. §-a - ellentétben a Vtv. 14. §-ával - a célzatot ugyan vagylagos jogsértés-megállapítási feltételként említi, azonban nyilvánvaló, hogy ha egy megállapodásnak van versenykorlátozó célzata, akkor az a piacra hatást gyakorolhat. Ha eleve nem alkalmas arra, hogy a piacra bármiféle versenykorlátozó hatást fejtsen ki - még elvi szinten sem -, akkor tartalmi elemzés alapján a megállapodás versenykorlátozó célzata sem állapítható meg.

Mindezekre tekintettel a bíróság a Tpv. 78. § /1/ és /2/ bekezdésébe ütközőnek értékelt te a meg nem valósult projektek összehasonlító adatok alapján való értékének a bírságalapba való beszámítását, mivel - a bíróság szerint - ezek nem képezték - a releváns piac részét, így a releváns piaci forgalomba sem számíthatók be. A bíróság ezért a bírság számítása alapjaként kizárólag a tényleges piacra (két beszerzésre) gyakorolt potenciális piaci hatásra tekintettel kiszabott bírságot fogadta csak el, rögzítve, hogy a Pp. 339/B. §-ában foglaltakat megsértve az alperes úgy vonta be a meg nem valósult projekteket a bírságszámításba, hogy még a bíróság perben tett felhívása ellenére sem tudta megindokolni azok relevanciáját és okszerűségét.

Ráadásul az alperes által e körben végzett mérlegelés - a bíróság megállapítása szerint - nem valós tényeken alapult, és a határozat mellékletét képező bírságszámítási módszer egyes adatai iratellenesek is voltak.

Mindezek alapján a bíróság saját bírságszámítási táblázata felhasználásával az alperes - törvénybe ütköző mérlegelésen alapuló - számítása helyett maga számította ki a versenyfelügyeleti bírságok összegét.

Az alperesi határozathoz képest alacsonynak tekinthető bírságösszegek - a bíróság megítélése szerint - két körülményre vezethetők vissza.

Az egyik az, hogy jelen ügyben a nemzetközi kartellben való részvétel teljes volumenének értékelése helyett kizárólag annak magyarországi hatásait vette figyelembe.

A másik, hogy a magyarországi hatások a kis piacméret miatt csekélyek voltak, és csekélyek voltak azért is, mert az alperes kizárólag potenciális hatást tudott kimutatni, az alperesi bizonyítékok tényleges hatás kimutatására nem voltak megfelelőek.

Az I. rendű felperes, a III. rendű felperes, továbbá az alperes által előterjesztett fellebbezések, valamint a II. rendű felperes által előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla jogerős ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, azt kizárólag az I. és III. rendű felperesek illeték-fizetési kötelezettségére vonatkozó rendelkezés tekintetében egészítette ki.

Jogerős ítéletében az Ítéltábla rámutatott arra, hogy az alperes jogszerűen, és a hatáskörébe tartozó ügyben indított verseny-felügyeleti eljárást, annak eldöntése érdekében, hogy a hozzá érkezett bejelentésben szereplő külföldön kötött megállapodás hatása érvényesülhet-e a magyar piacon.

Az Ítéltábla szerint a jogsértés megállapításához elegendő volt annak igazolása, hogy létezett egy Magyarországra is kiterjedő hatályú kartell-megállapodás, amely a piac felosztására, a piaci részesedések megtartására irányult, és volt a kartell fennállásának ideje alatt az adott GIS termékre vonatkozó kereslet, akár előzetes ajánlatkérés, akár tenderkiírás formájában, azaz létezett magyarországi GIS piac. A jogsértő megállapodás és a magyarországi piac együttes léte elegendő ahhoz, hogy a külföldön tanúsított magatartás hatása a Magyar Köztársaság területén érvényesülhessen.

Az Ítéltábla rögzítette, hogy megfelelően és helytállóan, valamint a rendelkezésre álló bizonyítékokkal alátámasztott módon állapította meg az alperes, hogy létezett egy magyar piacra is kiterjedő hatályú kartell-megállapodás 1988. április 15. napjától 2004. május 3-ig.

A kartell-megállapodás magyar piacra gyakorolt hatásával kapcsolatban az alperes által hitelesnek elfogadott projekt-listákkal összefüggésben - azok bizonyító erejét tisztázandó - a másodfokú bíróság a közigazgatási iratok alapján megállapította, hogy a projekt-listán szereplő egyes tételek valóságát objektív forrásból, azaz az elektromos szolgáltatóktól származó bizonyítékok is igazolták.

A valósnak elfogadott kartell-megállapodás és európai megállapodás alapján - a felperesi rész-elismerésekre is

figyelemmel - a másodfokú bíróság azt is igazoltnak találta, hogy a felperesek a kartell-megállapodás keretében a személyes találkozók, az e-mail- és telefon-üzenetekkel egyeztettek a piaci magatartásukat, árakat, árajánlataikat; emellett elosztották az egyes tendereket, fenntartották az előre megállapított piaci részesedéseiket. Ez a magatartásuk a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását, torzítását célozta, az ilyen hatás kifejtésére alkalmas volt, így a Tpv. 11. §-ának /1/ bekezdésébe és /2/ bekezdés d/, valamint e/ pontjába ütközött.

Az másodfokon eljáró Ítéltábla - az elsőfokú bírósággal egyezően - megállapította, hogy a bírságalap meghatározásánál nem lehet fiktív összegből kiindulni, és a meg nem valósult projektek feltételezett értékét figyelembe venni.

A potenciális piac kiszámíthatatlansága miatt ez a számítási mód sérti a jogbiztonságot, és a tényeken alapuló, valamint ellenőrizhető mérlegelés követelményét.

A másodfokú bíróság maga is úgy foglalt állást, hogy csak a releváns piaci forgalom vonható a bírságszámítás során az értékelés körébe, és az egyes vállalkozások terhére rótt bírság esetében a kartellben való részvételi idejük alatt ténylegesen megállapított projekt-értékekből kell kiindulni.

A másodfokú bíróság a fentiekre figyelemmel a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény /a továbbiakban: Pp./ 253. § /2/ bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét - a kereseti illeték részbeni viseléséről való rendelkezés kiegészítése mellett - helybenhagyta.

A jogerős ítélettel szemben az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítéletnek a bírság összegére, és annak indoklására vonatkozó része hatályon kívül helyezését, és e tekintetben a jogszabályokkal összhangban álló új határozat meghozatalát kérte.

Ennek megfelelően az alperes kérte, hogy a Legfelsőbb Bíróság az alperes határozatát helybenhagyó ítéletet hozzon.

Az alperes álláspontja szerint a Fővárosi Ítéltábla jogerős ítélete a Tpv. 78. §-ába, valamint a Pp. 221. § /1/ bekezdésébe ütközik, mert sem az első-, sem a másodfokú bírósági eljárás során nem nyert bizonyítást az, hogy az alperes a bírság-kiszabás során jogszabálysértést követett

volna el; ezzel összefüggésben az Ítéletábrá ítélete logikai ellentmondást hordoz a Tpv. 11. §-a kapcsán. A jogerős ítélet ugyanis a bírságra vonatkozó indokolásában azt állítja, hogy csak a ténylegesen megvalósult projektek alapján szabható ki bírság, míg korábban megállapítja, hogy a piacfelosztó megállapodás keretében megvalósított egyeztetés a meg nem valósult projektek vonatkozásában is tiltott kapcsolatfelvételnek minősül, így a Tpv. 11. §-ába ütközik. Így miközben jogellenesnek és a versenytörvénybe ütközőnek tartja mind a megvalósult, mind a meg nem valósult projektekkel kapcsolatos kartell-megállapodást, kizárólag a megvalósult projektekkel kapcsolatban teszi lehetővé a bírság kiszabását.

Az alperes szerint az Ítéletábrá jogerős ítélete nem indokolja, hogy az utóbb meg nem valósult projekteket miért nem szankcionálhatja a Tpv., annak mely rendelkezése alapján nem büntetheti az alperes versenytanácsa. Az alperesi álláspont szerint a jogerős ítélet - miközben rögzíti, hogy fiktív értékre nem alapítható a bírságkiszabó határozat - nem indokolja meg, hogy miért ne alapíthatná az alperes a bírságot becsült értékre. A logikai ellentmondásokat hordozó, kellőképpen meg nem indokolt jogerős ítélet ezért a Pp. 225. § /1/ bekezdésébe ütközik.

A felülvizsgálati kérelemben az alperes a Tpv. 78. §-ának megsértését is állította, mert a jogerős ítélet a bírságkiszabási szempontokat önkényesen leszűkítette, tekintettel arra, hogy a Tpv. 78. §-a a tényleges piaci hatást csak az egyik bírságkiszabási szempontként rögzíti, a jogerős ítélet pedig ezt kizárólagos szemponttá tette. A bírságkiszabás elrettentő céljának semmibe vételét okozza az, ha a meg nem valósult, de a kartell-megállapodás céljaként megfogalmazott potenciális projektek a bírság kiszabása során figyelembe nem vehetők.

Az alperes előadta még, hogy az Ítéletábrá korábban több olyan ítéletet is hozott, melyekben elfogadta, hogy valamely jogsértés esetében nem tényleges, hanem ún. potenciális forgalom alapján kerülhetett sor a bírság összegének megállapítására.

Az I. rendű felperes felülvizsgálati ellenkérelmében az alperes felülvizsgálati kérelmének elutasítását és a másodfokon hozott ítélet helybenhagyását, valamint a perköltség megállapítását kérte. Előadta, hogy a rendelkezésre álló adatok, iratok és nyilatkozatok alapján nem volt megállapítható, hogy bármelyik magyarországi projekt vonatkozásában lett volna akár egyeztetés, akár megállapodás a felek között.

Az I. rendű felperes szerint az elsőfokú ítélet következtetése helyes tekintetben, hogy a bírság alapját csak a megvalósult projektek képezhetik.

A törölt, vagy ki nem írt projektek csak akkor képezhetnék a bírság alapját, ha az alperes bizonyítani tudta volna, hogy a kartellnek kifejezett piac-szűkítő hatása volt, azaz a projektek visszavonására azért került sor, mert a kartell következtében olyan magasak voltak az árak, hogy a kiírók erre való tekintettel törölték a projekteket. Állította, hogy a potenciális piac-szűkítő hatás jogsértő jellegét nem lehetett bizonyítani, ha valójában nem is létezett piac, amelyre hatással lehetett volna; azaz a potenciális piacszűkítő hatás nem bizonyítható, csak egy potenciálisan létező piac viszonylatában.

Az ellenkérelem szerint az eljáró bíróságok nem mérlegelték felül az alperes korábbi mérlegelését, hanem megállapították, hogy az alperes a bírság kiszabásakor mind a Tpv. 78. §-a, mind pedig a Pp. 339/B. §-a vonatkozásában több szempontból jogszabálysértően, illetve iratellenesen járt el.

A II. rendű felperes ellenkérelmében szintén az alperesi felülvizsgálati kérelem elutasítását és a jogerős ítélet hatályban való fenntartását kérte, tekintettel arra, hogy a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból a jogerős ítélet nem jogszabálysértő.

Álláspontja szerint az ítélet ítélete - az alperes felülvizsgálati kérelmétől eltérően - nem mondja ki azt, hogy meg nem valósult projektek esetén is megállapítható a versenyjogi jogsértés.

A II. rendű felperes ellenkérelmében rögzítettek szerint az alperes alaptalanul állítja, hogy a Fővárosi Ítélet nem tett eleget a Pp. 221. § /1/ bekezdésében írt indokolási kötelezettségének, tekintettel arra, hogy az Ítélet nem bírságkiszabási szempontok alapján mellőzte a meg nem valósult projektek értékének figyelembevételét a bírság meghatározásánál, hanem jogsértés hiányában, a Tpv. 78. § /1/ és /3/ bekezdésével összhangban; erre tekintettel a jogerős ítélet a Tpv. említett szabályait sem sértette meg.

A III. rendű felperes ellenkérelmében szintén a nem megalapozott felülvizsgálati kérelem elutasítását és a jogerős ítélet hatályban való fenntartását kérte.

Kfv. IV. 37. 058/2009/12. szám

Álláspontja szerint a vele kapcsolatban megállapított versenyjogi jogsértések elévültek, tekintettel arra, hogy 1999-ben kilépett a kartellből.
Az első- és másodfokú ítéletben a III. rendű felperes nem látott logikai ellentmondást, és nem látta megállapíthatónak a Pp. 221. §-ába való ütközést.

A III. rendű felperes értelmezésében az elsőfokú bíróság azért csökkentette a bírság összegét a potenciális projektek értékeinek figyelmen kívül hagyásával, mert a potenciális projektek nem képezték az érintett piac részét, így esetükben jogsértés sem valósulhatott meg. A másodfokú ítélet indokolása ezzel összefüggésben nem tartalmaz olyan állítást, amely - az elsőfokú ítélettől eltérően - kimondaná, hogy a potenciális projektek a releváns piac részét képeznék. Éppen ellenkezőleg, (a III. rendű felperes szerint) a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság e körben kifejtett érveivel, és maga is úgy foglalt állást, hogy csak a releváns piaci forgalom vonható értékelési körbe. Mindezek alapján jogszerűen bírálta felül az elsőfokú ítélet az alperes határozatát, és állapította meg, hogy olyan projekteket is beszámított a III. rendű felperessel kapcsolatos bírságalapba, melyekre a III. rendű felperes - az alperesi határozat rendelkező része szerint - nem is követett el jogsértést.

A releváns piacba nem tartozó potenciális projektek értékét is beszámító alperesi határozat, illetve az azzal összefüggő alperesi eljárás okszerűtlen volt, így az iratellenes alperesi bírságszámítást felülvizsgáló, azt megváltoztató elsőfokú ítélet, továbbá az annak jóváhagyásáról rendelkező másodfokú ítélet a III. rendű felperes szerint sem volt jogszabálysértő. E körben a III. rendű felperes sem látta megállapíthatónak a Tpv. 78. §-ának megsértését.

A peres felek előkészítő irataikban reagáltak a másik fél által beterjesztett kérelmekre, álláspontjuk változatlan fenntartása mellett.

A felülvizsgálati kérelmet és ellenkérelmeket a Legfelsőbb Bíróság tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem részben alapos.

A Legfelsőbb Bíróság szerint az Ítélet tábla nem vette figyelembe, hogy a Fővárosi Bíróság ítéletének éppen a

bírságok csökkentésére vonatkozó, rendelkező részhez kapcsolódó indokolása ellentmondásokkal terhelt. Miközben megállapítja, hogy a csak tervezett, potenciális beszerzésekre (projektekre) vonatkozó kartell-megállapodás is alkalmas a versenyjogi jogsértés megállapítására, a jogsértéssel összefüggésben kiszabható bírság (büntetés) megállapítása során már csak a megvalósult tényleges, konkrét projekteket engedi figyelembe venni.

A Tpv. 11. §-a ugyanakkor három, egymástól különválasztható magatartást rögzít, mint amelyek versenyjogi jogsértés megállapításának alapjául szolgálhatnak. Az /1/ bekezdés szerint tilos a vállalkozások közötti megállapodás és összehangolt magatartás, valamint a vállalkozások társadalmi szervezetének, a köztisztviselőknek, az egyesülésnek és más, hasonló szervezetnek a döntése (a továbbiakban együtt: megállapodás), amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását, vagy torzítását célozza (első magatartás), vagy ilyen hatást fejthet ki (második magatartás), illetve fejti ki (harmadik magatartás). Nem minősül ilyennek a megállapodás, ha egymástól nem független vállalkozások között jön létre.

A perbeli esetben e törvényi tilalom megsértése képezheti a Tpv. 78. § /1/ és /3/ bekezdése szerinti bírság megállapítását.

Az idézett jogszabályi rendelkezés szerint tilos, azaz jogszabálysértő

a/ a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását, vagy torzítását célzó,

b/ a verseny megakadályozására, korlátozására, vagy torzítására alkalmas,

c/ versenyt ténylegesen megakadályozó, korlátozó, vagy torzító megállapodás.

A törvény tehát egyaránt jogellenesnek minősíti a versenykorlátozás célzatát, az arra való alkalmasságot, vagyis a potenciális hatást, illetve a tényleges hatást. Amennyiben a verseny-felügyeleti eljárás során megállapítás nyer, hogy egy megállapodás létezik, és az a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását, vagy akár torzítását célozza, a versenyjogi jogsértés megvalósul. Mindezt a Fővárosi Bíróság ítéletének 42., illetve 43. oldalán maga is hangsúlyozza.

Ehhez képest az ítélet más megállapításai - így a 45-47. oldalig található indokolás - már csak a konkrét, megvalósult projektek figyelembevételét engedik meg a

bírság megállapítása során, rámutatva, hogy a potenciális, tehát tervezett, de meg nem valósult projekteknek sem versenyjogi jogsértés, sem bírság nem állapítható meg, rögzítve, hogy a Tpvt. 11. §-ában írt célzathoz konkrét hatás kifejtése szükséges.

Az ítélőtábla ezen ellentmondások figyelembevétele nélkül rendelkezett az elsőfokú ítélet helybenhagyásáról. Miközben kimondta, hogy a bírságalap meghatározásánál nem lehet fiktív összegből kiindulni és a meg nem valósult projektek feltételezett értékét figyelembe venni. Maga is igazoltnak találta, hogy a felperesek a kartell-megállapodás keretében kifejtett magatartásukkal a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását, torzítását célozták, magatartásuk ilyen hatás kifejtésére alkalmas volt, ezért a Tpvt. ismertetett szabályaiba ütközött.

A Legfelsőbb Bíróság hangsúlyozza, hogy a Tpvt. 78. §-ában rögzített bírságot (azaz a jogellenes versenykorlátozó magatartással szemben alkalmazható büntetési) jogkör a jogellenes magatartásokkal szemben alkalmazható. Amennyiben a versenykorlátozást, torzítást, vagy megakadályozást célzó magatartás nyer bizonyítást, külön versenykorlátozó, torzító, vagy megakadályozó tényleges hatás nélkül is lehetőség van, sőt a hatásköri szabály kötelező jellege miatt az alperesnél kötelezettség áll fenn, annak megbüntetésére.

Az már a bírság mértékének megállapítására tartozó kérdés, hogy a magatartás csak célozta, vagy alkalmas volt arra, illetve konkrétan ki is fejtette a versenykorlátozó hatást. Amennyiben bizonyított, hogy a megállapodás a versenyt korlátozta, torzította, vagy megakadályozta - azaz tényleges hatást gyakorolt -, ez a bírság kiszabása során súlyosbító tényező.

Amennyiben csak az nyer megállapítást, hogy a megállapodás, illetve a magatartás alkalmas volt a versenyjogi jogsértő hatás kiváltására, a bírság kiszabásának szempontjai szerint az enyhébb is lehet.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint azonban azért, mert bármilyen okból a megállapodás hatókörébe került projektek kiírása nem történt meg, a megállapodásban részes, tehát a versenytörvényt megsértő vállalkozások, a jogellenes magatartásuk szankciójától nem mentesülhetnek.

Mindezekre tekintettel megállapítható volt, hogy a Fővárosi Ítélőtábla másodfokú ítélete nem tesz eleget a Pp. 221. § /1/ bekezdésében rögzített indokolási kötelezettségének, és

emellett a Tpvt. 78. § /3/ bekezdésével összefüggésben is meg nem indokolt álláspontot rögzít.

A Legfelsőbb Bíróság ezért a Pp. 275. § /4/ bekezdése alkalmazásával a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.564/2007/18. számú jogerős ítéletét - a Fővárosi Bíróság elsőfokú ítéletének a felpereseket terhelő verseny-felügyeleti bírság mérséklésére vonatkozó rendelkezését helybenhagyó részében - hatályon kívül helyezte, és a Fővárosi ítéltáblát e körben új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

Az új eljárás során a Fővárosi Ítéltáblának az ismertetett ellentmondásokat ki kell küszöbölnie, el kell végeznie a potenciális projektekre vonatkozó, de a versenyt torzító, korlátozó, vagy megakadályozó célzattal rendelkező magatartásokra irányuló verseny-felügyeleti bírság összegével kapcsolatos mérlegelést.

Tisztázni kell azt, hogy az általa fellebbezési eljárás során felülvizsgált elsőfokú ítélet a Tpvt. 11., illetve 78. §-a kapcsán tartalmaz-e ellentmondást, és ha igen, ez az ellentmondás hatással volt-e az elsőfokú ítélet rendelkező részében az alperesi határozatban rögzített felügyeleti bírságok csökkentésére vonatkozó döntésre.

A Pp. 275. § (5) bekezdése alkalmazásával a Legfelsőbb Bíróság, a másodfokú bíróságnak új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása mellett csak a peres felek felülvizsgálati eljárásban felmerült költségének összegét állapította meg, annak viseléséről a megismételt eljárás során az új határozatot hozó bíróság dönt.

Budapest, 2009. október 21.

Dr. Buzinkay Zoltán sk. tanácselnök, Dr. Patyi András sk. előadó bíró, Dr. Fekete Ildikó sk. bíró